

80-річчя академіка НАН України Ю.М. ШЕВЧЕНКА

8 липня виповнилося вісімдесят років відомому вченому в галузі термомеханіки академіку НАН України Юрію Миколайовичу Шевченку.

Ю.М. Шевченко народився 1926 р. у Києві. В 1946 р. після закінчення Київського річкового технікуму і водночас 10-го класу вечірньої школи №7 почав працювати техніком Дніпровської технічної дільниці Дніпровського басейнового управління. Відтоді і залишився в нього на все життя захоплення кораблебудуванням та річковою навігацією. Вищу освіту Юрій Миколайович здобув на механіко-математичному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка спочатку на заочному відділенні, а потім — стаціонарі. По закінченні університету він працює спершу вчителем Володарської середньої школи Київської області, згодом — викладачем Малинського лісотехнічного технікуму Житомирської області, а з 1954 р. — асистентом кафедри теоретичної механіки Київського політехнічного інституту. Тут Юрій Миколайович підготував кандидатську дисертацію, яку блискуче захистив у 1959 р. в Інституті будівельної механіки АН УРСР. Від 1961 р. трудова діяльність Ю.М. Шевченка пов'язана з Інститутом механіки АН УРСР (нині Інститут механіки ім. С.П. Тимошенка НАН України), де він очолює відділ термомпластичності.

Фахові зацікавлення ювіляра — це, передовсім, найактуальніші проблеми сучасної механіки твердого деформівного тіла. Він заснував та очолює українську школу термомпластичності, основним напрямом діяльності якої є розробка відповідних теорій і методів розрахунку на міцність і довговічність різних елементів машинобудівних конструкцій, що працюють за високих температур.

Створена Юрієм Миколайовичем теорія термов'язкопластичності дає змогу дослідити процеси деформування за траєкторіями малої кривизни, дволанкових ламаних і довільних плоских траєкторій; вивчити розвантаження з виникненням вторинних пластичних деформацій і повторне навантаження з урахуванням деформацій повзучості; врахувати пошкодження матеріалу та залежність його механічних характеристик від температури; анізотропію механічних і теплофізичних характеристик матеріалів, які використовуються в техніці; дослідити динамічні ефекти за імпульсного навантаження. Під керівництвом Ю.М. Шевченка виконано великий цикл експериментальних досліджень з перевірки основних гіпотез і постулатів, покладених в основу розробленої теорії. Як теоретичні, так і експериментальні дослідження ювіляра можна віднести до тих робіт, що визначають сучасний рівень розвитку вітчизняної та світової термомпластичності.

У науковій творчості вченого схильність до фундаментальних досліджень поєднується з увагою до прикладних проблем. Запропоновані Юрієм Миколайовичем методи розв'язання широкого класу задач термов'язкопластичності з урахуванням історії навантаження та внутрішньої геометрії траєкторій деформування дають можливість детально дослідити міцність і працездатність конструктивних елементів різного енергетичного устаткування нової техніки, які в процесі експлуатації перебувають в умовах силового і теплового навантаження. Ці розробки, втілені в обчислювальні комплекси, використовує низка проектувально-конструкторських організацій України та країн ближнього зарубіжжя під час розв'язання важливих народногосподарських завдань зі створення нової техніки.

Науковий доробок ученого — це понад 190 праць, серед яких 15 монографій і 4 обчислювальних комплекси. Юрій Миколайович підготував 29 кандидатів та 10 докторів наук. Внесок Ю.М. Шевченка у розвиток теорії пружності та пластичності відзначений Державними преміями УРСР та України у галузі

науки і техніки, преміями НАН України ім. М.К. Янгеля та ім. О.М. Динника. Він нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, кількома медалями.

Ю.М. Шевченко веде активну науково-організаційну та громадську роботу. Він є членом Національного комітету України з теоретичної та прикладної механіки, заступником голови Наукової ради при Відділенні механіки НАН України з проблеми «Механіка деформівного твердого тіла», головою підсекції «Термомеханіка елементів конструкцій» цієї самої ради, членом редакційної колегії міжнародного журналу «Прикладная механика», спеціалізованих наукових рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій. Працюючи впродовж 1973–2003 років професором Київського національного університету будівництва та архітектури, він багато сил й енергії віддав підготовці та вихованню кадрів для народного господарства.

Наукова громадськість, численні учні, колеги та друзі щиро вітають Юрія Миколайовича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, щастя, нових творчих звершень на ниві вітчизняної науки.

80-річчя

академіка НАН України С.В. СВЕЧНІКОВА

21 липня виповнилося вісімдесят років видатному вченому в галузі фізичної електроніки, оптоелектроніки і напівпровідникового матеріалознавства академіку НАН України Сергію Васильовичу Свечнікову.

Після закінчення Київського політехнічного інституту С.В. Свечніков десятиліття працював у цьому навчальному закладі, потім — в академічному Інституті фізики напівпровідників, у створення і становлення

якого він зробив вагомий внесок. Тут упродовж майже 30 років Сергій Васильович обіймав посади заступника директора і директора. Нині він є радником директора ІФН ім. В.Є. Лашкарьова НАН України.

С.В. Свечніков — засновник одного з найважливіших напрямів сучасного науково-технічного прогресу — оптоелектроніки. Він заклавав фізико-технічні основи оптоелектронного перетворення, елементної бази оптоелектро-